

Uusi Suometar

N:o 214 – 14.9.1883

Kertoelmia matkoilta Amerikassa.

(U. Suometarta warten kirj. J. M.)

Matkani Amerikkaan.

Kun matkalaukkuni oli täyteen sullottu, ja suljettu, kun viimeiset jäähyväiset parhaimmilla ystäwiltä oli otettu ja heiltä eron tärkeänä hetkenä saamani wiheriäisen myrtin-oksen, jonka piti onnea tuottawana öljypuun oksana minua matkoillani seuraaman, olin sydäntäni lähimpänä olewaan lakkariin tallentanut, ei ollut muuta tehtävänä kuin istua rekeen ja lähteä ajamaan lähimpään rautatien pysäyspaikkaan; – matkani aloin näet Keski-Suomesta huhtikuun toisena päivänä 1883. Aikomukseni, kotoa lähteissäni, oli jäitä murtawalla ”Erpress”-laiwalla matkustaa Ruotsiin ja sieltä jollain kunnan ”linjalla” eteenpäin wapauden, rikkouden ja onnen maata kohti; mutta se oli ensimmäinen aikomukseni, joka ei myötkäni seuraawan Onnettaren mieltymystä saanut ja siis ei myöskään toteutunut. Pohjolan harmaa Halla-wanhus oli Erpress’in jääkahleilla wanginnut aawan meren aalloilla ja, sen kahleiden hie-man höllinnyttyä, oli Puhuri armotta kiidättänyt sitä itää kohti Suuren Wenäjän awaralle rannikolle, ja sen sieltä palautumista en minä malttanut odottaa, waan Lahden asemalla, kun Erpress’in kohtalosta olin tiedon saanut – lukemalla sanomalehdissä julkaistun kapteni Korsman’in kertomuksen laiwan surkuteltawasta tilasta – ostin rautatiepiletin Pietariin. Tämä matkani ja oloni Pietarissa lienee myöhemmin huwittawaa ja tuskin ketään hyödyttawää, jonka wuoksi niistä en mainitse mitään. Puolentoista päivää Pietarissa oltuani saawuin hotelli ”European” matkustajawaunuissa rautatien-asemalle, ja muutama tuokio sen perästä olin matkalla Hamburg’iin. Paitsi minua, oli samassa waunussa kolme muuta suomalaista: eräs nuori ja hienosti puettu taiteilija ja kaksi merikaptenia Porwoosta; ensinmainittu matkusti Berlin’iin, mutta kaptenit seurasivat minua Hamburg’iin, josta sitte Lybed’in kautta jatkoivat matkaansa Ruotsiin, jossa heidän laiwansa oli olleet talwimajalla, mutta nyt taasen piti warustaaman aawan ulapan pintaa kyntämään. Kaptenit kumpikin oliwat puheliaita miehiä, joten aika ei tuntunut ikäwältä eikä matka

Kertoelmia matkoilta Amerikassa.

(U. Suometarta warten kirj. F. W.)

Matkani Amerikkaan.

Kun matkalaukkuni oli täyteen sullottu, ja suljettu, kun viimeiset jäähyväiset parhaimmilla ystäwiltä oli otettu ja heiltä eron tärkeänä hetkenä saamani wiheriäisen myrtin-oksen, jonka piti onnea tuottawana öljypuun oksana minua matkoillani seuraaman, olin sydäntäni lähimpänä olewaan lakkariin tallentanut, ei ollut muuta tehtävänä kuin istua rekeen ja lähteä ajamaan lähimpään rautatien pysäyspaikkaan; – matkani aloin näet Keski-Suomesta huhtikuun toisena päivänä 1883. Aikomukseni, kotoa lähteissäni, oli jäitä murtawalla ”Erpress”-laiwalla matkustaa Ruotsiin ja sieltä jollain kunnan ”linjalla” eteenpäin wapauden, rikkouden ja onnen maata kohti; mutta se oli ensimmäinen aikomukseni, joka ei myötkäni seuraawan Onnettaren mieltymystä saanut ja siis ei myöskään toteutunut.

pitkältä; seutu ja esineet, joiden ohitse tulisella kiiruulla samosimme, antoiwat kylliksi puheen aihetta. Pietarissa oli maa wielä lumen peitossa, mutta jo rajalla eli Köningsberg’in luona kynti talonpoika peltoansa, pari härkiä auran edessä, ja lähempänä Hamburg’ia oli kylwäminen parhaallaan. Berlinissä jäin junasta eräässä pysäyspaikassa; olin, näet, pyörähtänyt ulos, mutta takasin tullessani oli waikea löytääkseni junaa, josta olin tullut, niiden monien junien seassa, joita tässä äärettömässä pysäyspaikassa seisoi, meni ja tuli; lopultakin löysin junan, mutta se oli jo liikkeessä, mennen menoaan minua odottamatta. Tiedusteltuani eräältä rautatien-wirkamieheltä, sain kuulla junan pysähtywän eräässä toisessa, Fredrichshall-nimisessä pysäyspaikassa, jossa sen saawutaisin. Kaksikymmentä psennig’iä maksettuani pääsin muutaman minutin kuluttua Fredrichshalliin, jossa kaptenit, lewottomina minun tähteni edestakaisin käwellen, sinne tänne tähystellen, minua etsiwät; he, näet, luuliwat minun osuneen wäärään waunuun. Juna, jossa olimme tulleet, oli

mennyt, mutta kapineistani oli kaptenit pitäneet huolen, ne oliwat korjuussa. Tunnin tässä odotettuamme lähdimme jälleen edelleen ja saawuimme Hamburg'iin kaksi vuorokautta matkustettuamme. Kapteneilla oli kiire, jonka wuoksi me erosimme toisistamme pysäyspaikalla, he meniwät edelleen ja minä lähdin majataloa itselleni; sen sainkin pian "Union"-nimisestä hotellista, erittäin siewän ja mukawan huoneen kahdessa osassa: asuin- ja makuuhuone 2 ja ½ Saksan markan maksusta vuorokaudelta. – Lauantai-iltapuoli kului lewätessä ja sunnuntai kaupunkia katsellessa ja maanantaina rupesin wasta toden teolla ajattelemaan matkani jatkumista; waikka, suoraan sanoen, siinä ei ollut juuri paljon ajattelemissa muuta, kuin etsiä konttori, jossa piletti myydään; mutta niitä oli monta ja kaikki werratoman hywiä: yhdessä konttorissa kehuttiin sen linjan laiwain nopeutta, toisessa ruoan hywyttä laiwalla, sen suuruutta ja matkustajain paljoutta, jotka sillä linjalla oliwat Amerikan onnellisuuksia ja rikkauksia etsimään matkustaneet y. p. m.; lopultakin sowimme kaupoilla erään "State"-nimisen linjan kontorissa: laiwan piti samana iltana lähtemän Hamburg'ista kulkemaan Glasgow'in kautta ja saapuman Amerikkaan 14 vuorokauden kuluessa; matka oli 316 suomen markkaa, nimitäin toisella luokalla, kaikki mahdolliset tarpeet ja kulungit matkalla siihen luettuna. Kun kauppa oli tehty ja kontrahti kirjoitettu ja allekirjoitettu, piti minun saada mukanani olewat rahat waihdettua Amerikalaiseen rahaan. Laiwakonttorissa kysyttyäni, missä sen saattaisin tehdä, neuwoiwat he minua erääsen rahanwaihto-konttoriin; täällä waadittiin 5 m. 60p. dollarista. Minä hämmästyin, koitin tinkiä minkä woin, mutta siitä ei apua ollut: lopultakin täytyi minun myöntyä ja maksaa mitä waadittiin. Pörssi-tunti oli ohitse, kaupunki tuntematoin ja laiwan piti lähtemänpärin tunnin kuluttua. Kun se oli tehty piti hankkia ewästä, warsinkin tupakkia ja tilkkanen konjakkia waralta, jos joku taudin puuska tapaisi "aalloilla awaroilla, merellä rannattomalla". Kun kaikki oli toimittu parauden mukaan, saawuin lopultakin hämärässä, liehtari mukanani, laiwalle ja ollen wäsymyksestä nääntymäisilläni, rupesin heti wuoteelleni nukkumaan. Aamulla herättyäni ja ylteni puettuani, menin laiwan kannelle ja hawaitsin olewamme aawalla merellä; kylmä tuuli puhalteli jäljestämme hiljaa laiwaa keiutellen; jälleen alas laiwan peräsalonkiin mentyäni, näin muidenkin matkustajien liikkeellä ole-

wan. Kolme siroa neitoa, eräs wanhempi nainen kolmen pienen lapsen kanssa ja wiisi kuusi herasmiestä, siinä koko toisen luokan matkustajat. – Tuskin olin aamiaisen syönyt, kun tunsin, ettei asiani, ruumiin sisäpuolella, ollut oikeen kunnan "tällingissä"; – neidot oliwat häwinneet aamiaispöydästä, muutaman suupalan maistettuaan. Ensin arwelin ja aprikoin mikä siihen lienee syynä ollut, warsinkin kun häwiämisenä tapahtui suuremmalla kiiruulla kuin "kaswatuksen saaneilta" neidoilta – jonkalaisia he näyttiwät olewan – sopi odottaa, mutta nyt arwasin asian! Waikka suurella kiireellä pari kertaa suutelin pikaria, jonka sisällä portwiiniä, konjakilla sekoitettua, helmeili, niin armoa en saanut: täytyi kun täytyikin hawaannollisesti ilmaista olewani merikipeä. Puolinen samoin kuin iltaruokakin jäi syömättä, mutta pikarin suutelemista en laiminlyönyt ja yöni jotenkin rauhallisesti maattuani hawaitsin seuraawana päiwänä, suureksi ilokseni, olewani melkein wapaa tuosta inhoittawasta taudista, joka, waikk' ei juuri hengen waarallinen, kumminkin on rassistawa, jonka wuoksi minä kaikin puolin yhdyn erään tanskalaisen arweluun ja sywämietteiseen päätelmään, että "terweenä on kymmentä wertaa parempi olla kuin merikipeänä".

Aamulla 12 p. saawuimme Leith'in rantaan ja muutaman tunnin rautatiellä matkustettuamme Glasgow'iin. Täällä erosin kaikista niistä matkatowereistani, joiden seurassa olin tänne Hamburg'ista asti tullut: osa niistä jäin Englantiin ja Amerikkaan matkustawaiset matkustiwat toisten linjain laiwoilla, minä yksin siitä seurasta "State" linjalla. Rautatiejunan saapuessa Glasgow'iin, oli meitä vastaan-ottamassa tulki, joka puhui ruotsin, saksan, tanskan, norjan ja englannin kieltä; hän saattoi n. k. "emigrantit" erääsen hotelliin, mutta minä saatettiin toiseen siistimpään, jossa sain erityisen huoneen mukawalla wuoteella ynnä muilla tarpeilla. Sittemmin iltapuolella käwin katsomassa "emigrantti"-hotellissakin. Kentiesi huwittanee lukijoitani kuulla minkäläinen se on. Kun käwelet kadulla, jonka warrella senlainen "emigrantti"-hotelli on, huomaa pian missä se sijaitsee, sillä sen kohdalla kadulla ja portailla on senlainen hälinä ja liike, ettei senlaista muualla näe eikä kuule. Tanne on saapunut maanmuuttajia idästä ja lännestä, etelästä ja pohjosesta wäähä kerrassaan: täällä on heidän odottaminen, kunnes heitä karttuu niin paljo, että se maksaa waiwaa lähteä Amerikkaa kohden. Heille kustantaa laiwayhtiö huoneen ja

ruoan, ja matkustajat tulewat täällä ihan yhtä hywin toimeen kuin laiwallakin, kentiesi monesti monta wertaa paremminkin; ainoa, joka matkustajilta kuuluu, on aika, mutta senlaisella matkalla ei päiwä pari, eikä wiikkokausikaan saa tulla kysymykseen. Täällä siis olet tilaisuudesta kuulemaan puhuttawan eri kieliä, joidenka moninaisuudelle Helluntai-epistolassa mainittu kertomus tuskin wertoja wetää; mutta ei ainoastaan puhetta, waan laulua, soittoa, tanssia ja naurua – wieläpä itkuakin olet täällä tilaisuudessa näkemään ja kuulemaan; mutta merkillistä kyllä, surun ja ilon ilmaukset, nauru ja itku on kaikilla kansoilla jotenkin yhdenkaltainen ja tapahtuu samoilla tempuilla ja jotenkin samalla nuotilla – jos ikää ja sukupuolia ei lukuun oteta – kaikilta; niistä siis ei paljon puhumista. ”Emigrantteja” ja heidän elämäänsä katsomaan kokoontuu tawallisesti paljo muuta kansaa, joten senlainen hotelli on keskipisteenä liikkeelle ja elämälle, joka muistuttaa markkinoita pikkukaupungeissa Suomessa. Jos kyynärpäsi on jäntewät ja warpaasi känsistä wapaat, saatat lähteä tunkeutumaan wäkijoukon läpitse ja kentiesi pääset ilman seikkailua portaille, joita jonkun matkaa ylöspäin kiiwettyäsi tulet awaraan aukeamaan; tämä on tuon kolmi- tai nelikerroksisen rakennuksen ullakko, keskellä on 4 á 5 kyynärää leweä käytävä, jonka kummallakin puolen on höyläämättömistä sahalaudoista rakennettuja pieniä suojia; seinät eiwät ole kattoon saakka, waan ainoastaan noin neljä kyynärää permannosta, ja se wähäinen walo, mikä suojissa on, tulee seinän ja katon wälistä. Käytävän kummassakin päässä on suuri akkuna, josta walo tulee käytävään ja käytävästä suojiin. Käytävän keskellä on päästä päähän ulotuwa pöytä, jolle rawintoaineet ruoka-aikoina lewitetään; ruoka-ajat owat Englannissa: suurus-aika kello 7-8; puolis-aika 12-1 ja iltais-aika 6-7; Amerikassa owat muut ruoka-ajat samat, mutta suurus eli aamiainen tarjotaan kello 5 ja 6 wälillä aamulla. Elähtäneemmilla maanmuuttajilla on paljon muun tawaran joukossa myös lapsia; toisilla yksi tai pari, toisilla useampi, ja kun näitä ei sowi muiden kapineiden tawoin sulloa pöytäin ja penkkien alle, owat he tawallisesti jaloissasi; sowita askeleesi minnepäin tahansa, kulje kuinka warowasti hywänsä, niin, niin warowasti et kulje ettet heistä jotakuta polje sormelle tai warpaalle, ja se ääni, joka silloin korwiisi kajahtaa, johon sadoista kurkuista pian ääniä yhtyy, sitä en koetakkaan kertoa. Jonkunlaista järjestystä koe-

taan täälläkin ylläpitää; perheelliset, niin paljon kuin mahdollinen on, eri suojiin; perheettömät saawat tyytyä pienempään tilaan, eri sukupuolet kumminkin eri puolella käytävää olewiin suojiin. Täydellinen järjestys on melkein mahdotoin täänlaisissa hotelleissa, warsinkin kun ani harwat ymmärtäwät hotellin hoitajan puhetta. Täänlaisia hotelleja on Glasgow’issa monta, suurempia ja pienempiä; siinä, jossa minä käwin, majaili sillä kertaa yli 600 hengen; toisia hotelleja oli, joissa sanottiin samalla kertaa olleen yli tuhat hengen.

Seuraawana päiwänä eli perjantaina, 13 päiwänä, sain tiedon että ”Stato of Nevada”-niminen laiwa, jolla minun piti jatkaman matkaani, oli walmis lähtemään kello 4 ajoissa, mutta että minun jo kello 2 aikaan piti saapumaan laiwalle. Se oli minun mieleeni, sillä Glasgow’issa minulla ei ollut mitään tekemistä; kaupunkia hotellin ympärillä, jossa asuin, olin jo kylliksi katsellut, jo edellisenä iltana olin käynyt eräässä maanalaisessa laulusalongissa, joka weti minun huomiotani puoleensa erittäin sen tähden, että sisuskoristus oli laadittu niin luonnon laatiman luolan eli wuoren onkalon näköiseksi, että ensin luulinkin holwin olewan luonnollinen, ja että siellä ei saanut mitään wäkewiä wirwoitusaineita: kahwia, teetä ja limonaadia, sitä sai, mutt’ ei muuta, ei edes oluttakaan. Samassa hotellissa jossa minä majailin, oli jo wiikkokauden majaillut eräs tanskalainen kielten-opettaja ja kirjailija, Wilhelm Fleroon nimeltä, waimonsa ja pienen tyttärensä kanssa. Heidät tapasin ruokaillessani, ja kun he puhuiwat ruotsin kieltä, tuli meistä pian puheterit. Heidän seurassaan saawuin määrättynä aikana laiwalle, joka melkein heti sen perästä ampui lähtölaukauksen ja alkoi hiljalleen kulkea pitkin kapeakapeata wirtaa merta kohden. Wirralla wiliisi lukemattomia suurempia ja pienempiä aluksia, purjehtien, toiset merta, toiset rantaa kohden. Wirran kummallakin rannalla oli laiwaweistämöitä penikulmain laajuudella; kolina ja pauke sieltä, mitä korwiimme kuului, on kertomatoin, kuulinkin kerrottawan, että tämä Glasgow’n laiwaweistämö on suurin laatuaan koko maailmassa. Edemmäksi ehdittyämme tuli näkywiin wiljawia kunnaita, puistoja ja puutarhoja täydessä kewätkukoistuksessa, ja niiden wälitse esiin pisti pistihe mitä kauniimpia rakennuksia, suurempia ja pienempiä; luullakseni oliwat nämä kesäasumuksia ja huwiloita, sillä awarampia wiljawainoita näiden ympärillä ei näkynyt. Aurinko painui

hiljoilleen tuolla etäisten wuorien taa ja punertawan ruskon haihduttua waipui hämärtävä sumu edessä etäällä näkywille esineille, ja hälinä laiwan kannella weti minun silmäni ja huomioni pois tuosta todellakin kauniista näköalasta, jonka katselemiseen tuskin milloinkaan kylläntyisi. Laiwan kansi oli täpöjen täynnä matkustawaisia, nuoria ja wanhoja, miehiä ja waimoja, kaikkein silmät oli luodut tuonne hiljoilleen, mutta kumminkin taukoamatta etäywään rantaan päin; melkeen kaikkein silmissä wälkkyi kyynleet; toisilta wierähtiwät ne hiljaa, ikäänkuin huomamatta, kieriten alas poskia myöten; toisten suru oli kuuluwampi, mutta lieneekö siltä ollut katkerampi, sitä en mene ”arenteeraamaan”. – Aawistus tulewista kohtaloista lienee eron päättäwällä hetkellä tunkeutunut jokaisen mieleen enkä luule, että monta oli, joka ei itselleen tehnyt kuulumattoman kysymyksen: näenköhän enää milloinkaan näitä seutuja?

Tarkastaakseen, josko kaikilla oli matkapiletti, komennettiin kaikki matkustajat etukannelle ja sieltä sitten, tarkastusmiesten wälitse, yksi erältään peräkannelle kulkemaan. Tämä weti aikaa runsaan tunnin, ja kun se oli tehty, näytettiin kullekin sijansa laiwalla. Fleroon, joka oli ”kielniekka”, oli tulkin apuna ja hän kuiskasi minulle, ett’ en hätäilisi sijan etsinnössä; hän toiwoi saawansa paremman sijan itselleen ja kentiesi muutamille muillekin. Kumminkin, ilta kului, eikä mitään parempaa sijaa minulle kuulunut, jonka wuoksi menin laiwan keskustassa olewaan toisen luokan salonkiin. Täällä oli sijoja kolmellekymmenelle hengelle yhdessä suojassa; minä walitsin itselleni yhden sijan akkunan kohdalla, ja kun pian sen jälkeen iltaruokaa tarittiin – samassa suojassa –, jolloin toisen luokan naismatkustajatkin saapuville tuliwat, söin minäkin hywällä ruokahalulla. Syötyäni menin wielä laiwan kannelle. (Jatk.)

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>

Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin
sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT					Suomeksi På svenska In English	
Etusivu	Sanomalehdet	Pienpainatteet	Aikakauslehdet	Muut tietokannat ja verkkoaineistot		
<div style="text-align: right;"> <input type="text" value="Pikahaku"/> <input type="button" value="Hae"/> </div> <h2 style="text-align: center;">HISTORIALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO</h2>						
Pääsivu	Selailu	Haku	Tarkennettu haku	Artikkelihakemisto	Palaute	
Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen aikaan vanhojen sanomalehtien kautta!						